



Kuriame  
Lietuvos ateitį  
2014–2020 metų  
Europos Sąjungos  
fondų investicijų  
veiksmų programa



VALSTYBĖS ĮMONĖ  
**VALSTYBĖS  
ŽEMĖS FONDAS**



---

## VIEŠVILĖS VALSTYBINIO GAMTINIO REZERVATO PLANAVIMO SCHEMA

### SPRENDINIAI

Vilnius, 2018

**OBJEKTAS: Viešvilės valstybinis gamtinis rezervatas**

**PLANAVIMO ORGANIZATORIUS:**

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

**PLANAVIMO LYGMUO IR RŪŠIS:**

Savivaldybės lygmens specialiojo planavimo dokumentas,  
tvirtinamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės

**PLANAVIMO DOKUMENTAS:**

Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato planavimo schema

 <p>Kuriame Lietuvos ateitį 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa</p>		<b>VIEŠVILĖS VALSTYBINIO GAMTINIO REZERVATO PLANAVIMO SCHEMA</b>			
<b>UŽSAKOVAS</b>		<b>VYKDYTOJAS</b>			
 <p>VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS MINISTERIJOS</p>		 <p>VšĮ GAMTOS PAVELDO FONDAS A. Vivulskio g. 41-113, LT-03114 Vilnius Tel. (8 5) 263 6269, el. p. info@gpf.lt</p>			
2017 m. spalio 17 d. sutartis Nr. F4-2017-177 „Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) rengimas“		Pareigos	Pavardė	Parašas	Data
		Direktorius	G. Raščius		2018-11-27
		Projekto vadovas	Z. Gulbinas		
		Vykdytojas	V. Valskys		
		Vykdytojas	A. Gustaitė		

## **VIEŠVILĖS VALSTYBINO GAMTINIO REZERVATO PLANAVIMO SCHEMOS SPRENDINIAI**

PROJEKTO VADOVAS

**Dr. Zenonas Gulbinas**

RIBŲ PLANO RENGIMO ATSAKINGAS VYKDYTOJAS

**Aurelija Gustaitė**

EKSPERTAI:

**Marijus Pileckas** – kartografija

**Gediminas Raščius** – kraštovaizdis, tvarkymo priemonės

**Vytautas Uselis** – biologinė įvairovė, ribų tikslinimas, tvarkymo priemonės

**Dr. Vaidotas Valskys** – kartografija ir GIS, tvarkomasis zonavimas

KONSULTANTAI:

**Algis Butleris** – ribų tikslinimas ir tvarkymo priemonės

## **TURINYS**

ĮVADAS .....	5
1. Ribų korektūra .....	6
2. Teritorijos tvarkomasis zonavimas .....	7
3. Apsaugos ir tvarkymo kryptys ir priemonės .....	7
4. Pirmaeiliai darbai .....	9
PRIEDAS .....	10
1 priedas. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų suvestinė .....	10
GRAFINĖ DALIS .....	11
Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato ribų planas M 1:10 000 .....	11
Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato tvarkymo planas M 1:10 000 .....	11

## IVADAS

Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato (toliau – Rezervatas) planavimo schema rengiama vykdant projektą Nr. 05.5.1-APVA-V-018-01-0003 „Saugomų teritorijų planavimo dokumentų ir metodologinės medžiagos (vertybių būklės vertinimui ir kraštovaizdžio analizei) parengimas“, finansuojamą pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.5.1-APVA-V-018 priemonę „Biologinės įvairovės apsauga“ iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų.

Projekto vykdytojas – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Rezervato planavimo schemą pagal 2017 m. spalio 17 d. sutartį Nr. F4-2017-177 rengia VšĮ Gamtos paveldo fondas ir VĮ Valstybės žemės fondas.

Planavimo tikslai:

1) ribų plano sprendiniais naujai nustatyti arba pakoreguoti esamas Rezervato bei jo buferinės apsaugos zonos ribas;

2) tvarkymo plano sprendiniais nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonas, jų apsaugos ir tvarkymo reglamentus, pažeistų gamtos kompleksų ir objektų atkūrimo priemonės, apsaugos ir tvarkymo kryptis, priemonės, pateikti svarbiausių tvarkymo darbų programas, išnagrinėti žemės naudmenų transformavimo poreikius, pasiūlyti konfliktinių situacijų sprendimus, numatyti pažintinio turizmo infrastruktūros objektus.

Rezervato planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai) rengiama vadovaujantis techninėje užduotyje numatytais reikalavimais, Saugomų teritorijų įstatymu, Teritorijų planavimo įstatymu, Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklėmis, Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais, Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais, Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiais sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatais ir kitais teisės aktais, susijusiais su specialiuoju saugomų teritorijų planavimu. Planavimo schemą (ribų ir tvarkymo planus) sudaro grafiškai (ribų plano ir tvarkymo plano brėžiniuose) ir raštu išreikšti sprendiniai bei planavimo procedūrų dokumentai.

Planavimo darbai vykdomi etapais pagal Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) planavimo darbų programą, patvirtintą Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2017 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. V-216. Visuomenės informavimo tvarka – supaprastinta, strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV) neatliekamas.

Rengiant Rezervato planavimo schemą, buvo įvertinta teritorijos planavimo ir tvarkymo patirtis, problemos, teritorijos apsaugos ir naudojimo poreikiai bei tendencijos, Natura 2000 teritorijoms nustatyti reikalavimai, patvirtintų ir rengiamų teritorijų ir strateginio planavimo dokumentų (apskričių ir savivaldybių bendrųjų planų, specialiųjų planų, detaliųjų planų, gamtotvarkos planų) sprendiniai.

## **1. Ribų korektūra**

1. Rezervato ir jo buferinės apsaugos zonos ribos tikslinamos, kad į Rezervatą patektų visas Artosios-Glities pelkynas su apypelkiais, artimoje aplinkoje esančios Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės bei saugomos augalų ir gyvūnų rūšys, būtų užtikrinta geresnė vertingiausios Viešvilės upės baseino dalies apsauga. Rezervato ribos tikslinamos visu perimetru siekiant aiškumo, priderinant prie žemės ir miško sklypų ribų, žemės naudmenų kontūrų ir kitų aiškių orientyrų.

2. Didesni Rezervato ribos pakeitimai siūlomi miškingose teritorijose. Siūlomą plėtrą lemia Rezervato artimoje aplinkoje plytintys Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių plotai, saugomų rūšių paplitimas ir aiškesnės ribos. Rezervato plėtra siūloma esamoje Rezervato buferinės apsaugos zonoje priskiriant valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos Tauragės regioninio padalinio Šilinės ir Eičių girininkijose ir Jurbarko regioninio padalinio Kalvelių girininkijoje esančius valstybinės žemės patikėjimo teise valdomus žemės sklypus ar jų dalis. Į Rezervatą siūloma įtraukti:

2.1. Valstybinių miškų urėdijos Tauragės regioninio padalinio Šilinės girininkijoje esančius du valstybinio miško miškų ūkio paskirties žemės sklypus, kadastriniai Nr. 7720/0002:206 ir 7720/0002:214, (51 miško kvartalo dalis) su Europos Bendrijos svarbos 9010 \*Vakarų taigos buveine. Rezervato plotas padidėtų atitinkamai 1,12 ir 0,41 ha (iš viso 1,53 ha);

2.2. Valstybinių miškų urėdijos Tauragės regioninio padalinio Šilinės girininkijoje esančio miškų ūkio paskirties žemės sklypo, kadastrinis Nr. 7720/0002:207, dalį (64 miško kvartalą) su Europos Bendrijos svarbos 4030 Viržynų, 6270 Rūšių turtingų smilgynų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9010 \*Vakarų taigos, 9080 \*Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 \*Pelkinių miškų, 91E0 \*Aliuvinių miškų buveinėmis, saugomos augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, ypač aukštosios gegūnės, kvapiosios žemtaurės, paprastosios plojenės, pūkuotosios apuokės, stačiojo atgario, širdinės dviguonės, tridantės bazanijos, vėjalandės šilagėlės, lututės, pievinio satyriuko, pilkosios gervės, žvirblinės pelėdos, pilkosios meletos, baltnugario genio, pūzrinio skydvabalio, šiaurinio elniavabalio, šneiderio kirmvabalio, ulduko, vėlyvojo šikšnio, dantytosios telotremos, tikrinio blizgučio, tikrosios raudonpintės, vyninės artonijos, baltojo kiškio, šermuonėlio, lūšies buveinėmis. Rezervato plotas padidėtų 114,31 ha;

2.3. Valstybinių miškų urėdijos Tauragės regioninio padalinio Eičių girininkijoje esančio miškų ūkio paskirties žemės sklypo, kadastrinis Nr. 7720/0001:161, dalį (63, 64, 71 ir 78 miško kvartalų dalys) su Europos bendrijos svarbos 9010 \*Vakarų taigos, 9080 \*Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 \*Pelkinių miškų, 91E0 \*Aliuvinių miškų buveinėmis, saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, ypač grandinėlinės cefalozijos, kvapiosios žemtaurės, paprastosios plojenės, smiltyninio gvazdiko, širdinės dviguonės, pilkosios gervės, pilkosios meletos, baltnugario genio, baltakraštės artonijos, kopūstgalvio raukšliaus, vyninės artonijos, baltojo kiškio, šermuonėlio, lūšies buveinėmis. Į Rezervatą patektų visa Glities pelkė, o plotas padidėtų 108,80 ha;

2.4. Valstybinių miškų urėdijos Jurbarko regioninio padalinio Kalvelių girininkijoje esančio miškų ūkio paskirties žemės sklypo, kadastrinis Nr. 9489/0007:1, dalį (139 ir 196 miško kvartalų dalis) su Europos Bendrijos svarbos 9010 \*Vakarų taigos buveine ir saugomo grybo meškinio dantūnėlio bei vištvanagio ir žvirblinės pelėdos buveinėmis. Dabartinė Rezervato riba Smaladaržio miške priartėja prie Viešvilės upės vagos kelių dešimčių metrų

atstumu ir neužtikrina vertingiausios Viešvilės baseino dalies apsaugos. Rezervato plotas padidėtų 7,46 ha;

2.5. laisvos valstybinės žemės, esančios į vakarus nuo Eičių gyvenvietės, 1,16 ha dalį, kurios vietos gyventojai nenaudoja. Šioje teritorijoje Rezervato direkcija jau eilę metų vykdo vertingų pievų atkūrimo ir palaikymo darbus;

2.6. prie mokomojo-pažintinio tako į Artosios pelkę esantį 1,18 ha laisvos žemės fondo sklypą Nr. 215.

3. Prie Rezervato prijungiant valstybinį mišką esamus III miško grupės miškus (apsauginiai miškai) reikėtų priskirti I miško grupei. Rezervatui siūlomas priskirti valstybinio miško plotas – 232,10 ha.

4. Dabartinis Rezervato plotas, įregistruotas Saugomų teritorijų valstybės kadastrė, yra 3 218,9 ha. Įgyvendinus visus Rezervato plėtros siūlymus ir ribos priderinimą prie aiškų orientyrų jo plotas padidėtų 234,1 ha ir siektų 3 453,00 ha. Išplėtus Rezervato ribas sumažėtų trikdymas ir kiti neigiami veiksniai jautrioms Rezervato vietoms.

5. Šiuo metu Rezervatą juosia 2 474,0 ha buferinės apsaugos zona, įregistruota Saugomų teritorijų valstybės kadastrė. Rengiant Ribų planą buvo atlikta Rezervato buferinės apsaugos zonos ribos korektūra, tapatinant ją su pasikeitusių žemėvaldų ir žemėnaudų ribomis. Buferinės apsaugos zonos sąskaita įgyvendinus Rezervato plėtrą jos plotas sumažėtų 251,5 ha (10,2 %), labiausiai dėl prie Rezervato prijungiamų valstybinio miško plotų, ir sudarytų 2 222,5 ha. Siūlomos Rezervato ribos vienoje atkarpoje ties krašto keliu 147 Tauragė–Pašventys pasiekia išorinį buferinės apsaugos zonos pakraštį, tačiau atsižvelgiant į aiškias ribas ir miškų ūkio interesus, buferinės apsaugos zonos išplėtimas šioje vietoje netikslingas.

## **2. Teritorijos tvarkomasis zonavimas**

6. Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“, nustatomos šios konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos (1 priedas):

6.1. rezervatinių miškų, pelkių ir pievų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – griežtos apsaugos (KM(P)n) ir reguliuojamos apsaugos (KM(P)r) kraštovaizdžio tvarkymo zonos. Griežtos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona apima natūraliausią centrinę Rezervato dalį, ji skirta užtikrinti žmogaus tiesiogiai neįtakojamą gamtinių ekosistemų raidą bei vykdyti mokslinius tyrimus ir stebėseną. Reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona apima Rezervato pietinę dalį bei šiaurinius ir rytinius Rezervato pakraščius. Joje vykdomos gamtotvarkos priemonės, kurių tikslas – renatūralizuoti hidrografinį tinklą ir hidrologinį režimą, atkurti ir palaikyti saugomų rūšių ir buveinių tinkamą apsaugos būklę, taip pat vyksta pažintinė švietėjiška veikla, moksliniai tyrimai ir stebėseną;

6.2. rezervatinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – griežtos apsaugos (KVn) ir reguliuojamos apsaugos (KVr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos; pastarajai priskiriamas sausinimo pažeistas Gličio ežeras.

## **3. Apsaugos ir tvarkymo kryptys ir priemonės**

7. Pagrindinės Rezervato apsaugos ir tvarkymo kryptys yra šios:

7.1. Rezervato biologinės ir kraštovaizdžio įvairovės išsaugojimas;

7.2. natūralaus hidrografinio tinklo ir hidrologinio režimo atkūrimas Artosios-Glities pelkiniame komplekse;

7.3. kurtinio populiacijos atkūrimas Karšuvos girioje;

7.4. ekologinio švietimo plėtra.

8. Saugant Rezervato ir jo buferinės apsaugos zonos biologinę ir kraštovaizdžio įvairovę, tvarkymo plano brėžinyje pažymėtuose plotuose numatoma:

8.1. saugant atviras žemapelkes ir tarpinio tipo pelkes, taip pat jose augančius saugomus augalus, ypač pelkinę uolaskėlę ir dvilapį purvuolį, reguliariai šalinti sumedėjusią augaliją ir krūmų atžalas;

8.2. saugant vertingas pievas, ypač briedgaurnų bendrijų ir miškinės glindės populiacijas, skatinti gyvulių ganymą ir šienavimą;

8.3. atkuriant ir saugant miškapieves šalinti naujai sudigusius medžius, didėjant užpavėsinimui šalinti pavienius medžius, derlingesnėse vietose reguliariai šienauti;

8.4. saugant viržynus, smiltpieves ir mažas laukymes šalinti medžius ir krūmus;

8.5. vykdyti vėjalandės šilagėlės augaviečių atkūrimą.

9. Rezervato reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zonoje Europos Bendrijos svarbos potencialiose 9010 \*Vakarų taigos buveinėse, kurių regeneracija truktų daugiau 50 metų, vykdomos buveinių atkūrimo priemonės spartinant buveinės regeneraciją.

10. Rezervato buferinės apsaugos zonoje Europos Bendrijos svarbos 9010 \*Vakarų taigos (įskaitant potencialias priaugančias per artimiausius 20 metų), 9080 \*Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 \*Pelkinių miškų ir 91E0 \*Aliuvinių miškų buveinėse miško ūkinė veikla vykdoma laikantis buveinių apsaugos ir tvarkymo reikalavimų pagal Bendruosius buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatus ir šių sąlygų:

10.1. 9080 \*Pelkėtų lapuočių miškų, 91D0 \*Pelkinių miškų ir 91E0 \*Aliuvinių miškų buveinėse vykdant atrankinius pagrindinius ir ribotus sanitarinius kirtimus galima iškirsti medyną iki 0,6 skalsumo, paliekant seniausius (taip pat džiūstančius), sėklinius, priaugančio amžiaus bei rečiau pasitaikančių rūšių medžius, dalį sausulių;

10.2. 9010 \*Vakarų taigos esamose ir potencialiose (priaugančiose per artimiausius 20 metų) buveinėse esant masiniam kenkėjų ar gamtinių stichijų pažeidimui, gali būti išimama ne daugiau kaip 50 % pažeistos medienos;

10.3. užmirkusiose ir pelkinėse augavietėse medienos ruoša gali būti vykdoma tik įšalus gruntui.

11. Rezervate nenaudojamos miško kvartalų linijos paliekamos savaiminiam užžėlimui, formuojant vientisą pelkių ir miškų masyvą.

12. Saugant biologinę įvairovę Rezervate ir jo buferinės apsaugos zonoje naikinamos invazinės Lietuvoje rūšys: mangutai, varpinės medlievos, didžioji ir kanadinė rykštenė, vėlyvosios ievos, šluotiniai sausakrūmiai ir kitos, taip pat sparčiai Rezervate plintanti svetimžemė rūšis – raudonieji ažuolai.

13. Atkuriant natūralų hidrografinį tinklą ir hidrologinį režimą Rezervate ir jo buferinės apsaugos zonos dalyje numatoma:

13.1. tęsti pradėtus natūralios Ištakos upelio aukštupio (Glitupio) vagos atkūrimo darbus;

13.2. Atkurti natūralų hidrologinį režimą Meižio bei Ištakos aukštupio ruožuose Rezervato teritorijoje;

13.3. prižiūrėti ir tvarkyti Rezervato apsaugai svarbius kelius, pataisyti pašlapusias kelio atkarpas Rezervato šiaurės vakariniame pakraštyje ties Sakalinės kaimu;



13.4. Rezervato reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zonoje užtvėntuose melioraciniuose grioviuose remontuoti ir rekonstruoti netinkamai veikiančias, prireikus įrengti papildomas, griovių pertvaras. Vykdam šiuos darbus, prireikus kertami tam trukdantys medžiai ir krūmai.

14. Reintrodukuojant kurtinius numatoma:

14.1. vykdyti kurtinių veislų plėtrą tvarkymo plano brėžinyje nurodytoje vietoje;

14.2. vengiant galimo trikdymo šalia kurtinių veislų išpirkti privačios žemės sklypus (1,43 ha);

14.3. potencialiose kurtinių veisimosi ir maitinimosi vietose retinti eglaičių pomiškį ir formuoti uoginių puskrūmių ardą, nevykdyti miško ūkinių darbų bei nevažinėti motorizuotomis transporto priemonėmis sausio–liepos mėn.;

14.4. įrengti gastrolitų lesyklas arba mineralizuoti kvartalines ir priešgaisrines juostas;

14.5. skatinti smulkiųjų plėšrūnų (lapių, barsukų, kiaunių) ir šernų skaičiaus reguliavimą Rezervato buferinės apsaugos zonoje.

15. Gerinant Rezervate ekologinio švietimo sąlygas, numatoma:

15.1. atnaujinti mokomąjį-pažintinį taką į Artosios pelkės bei pažintinį Viešvilės gamtos pėsčiųjų taką pietinėje Rezervato dalyje ir jų įrangą;

15.2. įrengti pažintinį taką prie Būgnelio ežero;

15.3. įrengti gamtinę ekspoziciją lankytojų centre;

15.4. prižiūrėti Rezervate miško kvartalų liniją sutampančia su Melno sutartimi nustatytos LDK valstybės sienos atkarpa.

#### **4. Pirmaeiliai darbai**

16. Įgyvendinant Rezervato planavimo schemos sprendinius, numatomi šie pirmaeiliai darbai:

16.1. gamtinės ekspozicijos lankytojų centre įrengimas;

16.2. kurtinių veislų plėtra;

16.3. privačių žemės sklypų prie kurtinių veislų išpirkimas;

16.4. mokomojo-pažintinio tako į Artosios pelkės atnaujinimas.

## PRIEDAS

### 1 priedas. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų suvestinė

Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Indeksas	Vnt.	Plotas	
			ha	%
Griežtos apsaugos rezervatinių miškų ir pelkių	KM(P)n	1	1 705,6	49,4
Reguliuojamos apsaugos rezervatinių miškų, pelkių ir pievų	KM(P)r	5	1 721,7	49,8
Griežtos apsaugos rezervatinių vandenų	KVn	1	5,7	0,2
Reguliuojamos apsaugos rezervatinių vandenų	KVr	1	20,0	0,6
<b>Iš viso:</b>		<b>8</b>	<b>3 453,0</b>	<b>100,0</b>

## **GRAFINĖ DALIS**

**Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato ribų planas M 1:10 000**

**Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato tvarkymo planas M 1:10 000**